

מיוטורינה

1975

ה. ספגיר

האם זה סיפור או לא סיפור – זאת נראה בסופי. אך עד אז אגיד לכם רק זה:

חיו פעם אבא ואמא. והיה להם בן דימה.
אבא ואמא היו מדענים. אבא היה מתמטיקאי. כל הזמן הוא כאילו חישב, בבית ובעבודה. ואמא הייתה קיברנטיקאית. היא בנתה מכונות מתוחכמות. אמא הייתה קלה, מהירה ותמיד התעופפה. היא נהגה לומר "עכשיו אעוף לחנות ואחר כך אעוף למכון, למשרד שלי." זאת הייתה אמא מעופפת ממש.

וגם הכל שרק נפל לידיה של אמא עף גם הוא: התעופפו צעיפים קלים שלה והמעילים שלה, עפו גם העתקי שרטוטים. לפעמים גם הצלחות נעשו מתעופפות. רק שאז הן היו נשברות.
"את תמיד ממהרת לאן שהוא!" כעסה סבתא.

סבתא הייתה החשובה ביותר שבבית. כולם אהבו אותה ושמעו בקולה.

היא הלכה לטייל עם דימה, השגיחה שיצחחח שיניים בבוקר, ולפני שינה סיפרה לו סיפורים. אבל לא מזמן גם סבתא התעופפה. לעיר אחרת. שם נולדה נכדה קטנה ביותר, בסך הכל שלושה וחצי קילוגרם. ושם הזדקקו לסבתא. היא חיבקה את דימה לפרידה, נישקה לו הרבה ונאנחה. ואז... "אף אחד לא דואג לילד" אמרה אמא. אבא שם הצדה את סרגל החישוב. "זמה קרה?" שאל.

"אנו חייבים לחשוב על דבר מה" אמרה אמא וקמה בהחלטיות משולחן הכתיבה שלה "לא נעזוב את הילד לבדו." אבא העביר את מבטו ממנה אל ספר העזר השמן,

מלא נוסחאות ומספרים, וגירד את ראשו.

"אומרים שבהודו נחשי בוא שומרים על הילדים" אמר אבא.

"לצערנו אצלנו אין נחשים" ענתה אמא. "ואומרים שבאפריקה קופים משגיחים על הילדים. וגם פילים." אמר אבא.

"ומאין ניקח פיל?" אמרה אמא.

אבא שקע במחשבה.

"בעיה קשה" המשיך "אבל ננסה להתגבר עליה." והוא רשם על דף ניר:

"@@@ בעיה:

אבא עובד. אמא עובדת.

הילד מדליק גפרורים, עולה על הארונות, נופל.

מה לעשות? @@@"

בפינת החדר עמדה מכונת חישוב גדולה. אבא הפעיל אותה. המכונה הרעישה, אורות צבעוניים נדלקו עליה. אבא הזין את הבעיה לתוך המכונה. תוך דקה מהמכונה יצא כרטיס תשובה – כולו נקבים.

"נחוצה אר"א" קרא אבא.

"אר"א? מזה?" הופתעה אמא.

"נו, זה הרי פשוט שבפשוט! אומנת-רובוט אלקטרונית" פענח אבא. בערב, כשדימה כבר ישן, אבא הראה בחגיגות לאמא שרטוטים וחישובים. "מעניין" אמרה אמא "רק צריך לתקן כאן.. וכאן..." ובעצם את הכל." אבא ניסה להתווכח. "שקט. תעיר את דימה" אמרה אמא. היא, כמובן, צדקה כמו תמיד ותיקנה את הכל לפי הבנתה. ואז, בשקט, בשקט, אבא הביא לחדר את מכונת הכביסה הישנה. על השולחן כבר נחה קופסה עם מנורות כלשהן, עם כפתורים מכוילים, אבזרים צבעוניים קטנים ושני מגהצים מבריקים. אחר כך מהמטבח עפה אמא עם קנקן תה בידה. ואז הם התחילו לחבר, להלחים ולהבריג.

"ובאיזה קול את רוצה שהיא תדבר?" אמר אבא.
"לדעתי שכחנו משהו חשוב ביותר" אמרה אמא.

"ולדעתי הכל בסדר גמור" ענה אבא ופיהק "זמן
לישון. כבר מאוחר."
השעון המעורר צלצל כרגיל מוקדם בבוקר.
אבא פתח את ארון הקיר ששם ישנה אר"א

בלילה הציץ לחלון הירח המלא והשתומם כל כך
שכמעט והתגלגל מהגג.
באמצע החדר, על הרצפה, עמד רובוט. לכפות
הרגליים שמשו לו מוגהצים. הגוף – מכונת כביסה
עם דלתות. ידיים – צינורות גמישים של שואב
האבק. וראש – קנקן תה חדש מניקל. על הקנקן
בארו שתי נורות קטנות – עיניים.
אמא הלבישה על הקנקן צעיף כחול, התרחקה לשני
צעדים ואמרה:
"יפהפה!"

"עכשיו נבדוק את היפהפה שלנו" אמר אבא.
"תקשיבי אר"א! כמה זה פעמיים שתיים?"
"ארבע בדיוק" ענתה אר"א בקול חלוד קצת.
"היא מדברת כמו קופסת שמורים ריקה" נאנחה
אמא.

בעמידה, כמו פיל בגן החיות.
עיניה נדלקו והיא יצאה מהארון.
על גבה של אומנת-רובוט היו כפתורים אחדים. אבא
לחץ על האדום ואמר:
"אר"א היקרה, כדבר הראשון תנקי בבקשה את
הנעליים שלי ותשטפי את כלי האוכל. תכיני תה
ותבשלי לנו שתי ביצים רכות. רק תקפידי, בבקשה,
על הזמן. תבשלי אותן שלוש דקות בדיוק."
תוך שלוש דקות אבא ואמא הציצו למטבח ונדהמו.
הצלחות על המדף שמעל הכיור הבריקו, מרוקות
במשחת נעליים, כמו מראות שחורות. תחת הברז
נרטבו נעלי אבא החדשות. והאומנת בעצמה עמדה
ליד הכיריים והסתכלה על ביצת התרנגולת
שהחזיקה בידה. אמא הסתכלה בקלחת. שם, במים
רותחים, התבשל השעון המעורר.

אמא נדה בראשה.

"אני חוששת ששכחנו משהו מאוד-מאוד חשוב."
"פשוט, התבלבלתי ולא לחצתי על הכפתור הנכון"
אמר אבא.

דימה ישב על המיטה, פרוע. את רגליו היחפות
הוריד והקשיב. מהבוקר דבר מה בלתי רגיל התנהל
בדירה. מישהו זחל בפרוזדור כאילו על שני
מגהצים. אחר כך אמא עפה לחדר ובקול סודי
אמרה:

"תתנהג יפה עם האומנת החדשה שלך."
"מה פירוש הדבר?" חשב דימה שעדיין לא התעורר
לגמרי "ואיזו אומנת חדשה זו?"

ופתאום נשמעה שוב דפיקה של דלת הכניסה
ובפרוזדור צעדו שני מגהצים. דימה שם את רגליו
בנעלי הבית אך באותו הזמן הדלת נפתחה ולחדר

נכנסה אר"א.

דימה לא האמין לעיניו. זה היה רובוט ממשי. הוא
ידע כבר קצת על הרובוטים, אבל זה היה רובוט
מצחיק: במקום ראש היה לו קנקן מכוסה בצעיף
כחול.

"איזה פלא – שני גמלים!" אמר דימה והתחיל
לצחוק.

"אני האומנת שלך" אמר הרובוט בקול מכני.
דימה שמח מאוד. הוא התחיל לרוץ סביב האומנת
החדשה וקרא:

"הנה אומנת על מגהצים!"

"הנה אומנת על מגהצים!"

"איזה פלא – שני גמלים!"

"איזה פלא – שני גמלים!"

"לא קוראים לי 'שני גמלים'" אמרה האומנת

"מוטורינה, ומה אנו נעשה עכשיו?" שאל דימה.
"הבוקר נצא לטייל. לילדים בריא לטייל. האוויר הצח
מגביר את התיאבון" אמרה מוטורינה, כבר ממש
כמו הסבתא.
דימה היה חסר סבלנות. הוא רצה להראות את
מוטורינה לכל הילדים שבחצר, לכל עוברי אורח
שברחוב. הרי מוטורינה הייתה מעניינת יותר מכל
המכונות שעברו בכביש, מכל הגן של שעשועים.
בחוץ נראה הכל ירוק, אביבי. חתול שחור בשם
"שחורי" ישב על הדשא והתחמם בשמש. מדי פעם
הוא הציץ על הציפורים שצפצפו על העץ הסמוך.
דימה יצא מהשער. אחריו, ללא חיפזון, יצאה
מוטורינה.
"שלום שחורי" בירך דימה את החתול וליטף אותו.
החתול כפף את גבו ומרמר.

"קוראים לי "אר"א."
"האם זה השם שלך?" אמר דימה.
"ואיזה שמות קיימים, אדם קטן?"
"לי קוראים דימה" אמר דימה.
"אז שגם לי יקראו דימה" אמרה האומנת.
"אבל אז יבלבלו בנינו" אמר דימה.
"הגיוני" הסכימה האומנת.
"והנה לאבא שלי קוראים אלכס."
"אז שיקראו גם לי אלכס" אמרה האומנת.
"אז יבלבלו אתך עם אבא" אמר דימה
"הגיוני" הסכימה האומנת.
"את יודעת" אמר דימה "יש לי סבתא מארינה. ולך
אקרא 'מוטו-רינה'. זה בסדר?"
"מוטו-רינה" חזרה אחריו האומנת. ובתוכה נשמע
צליל כמו של הסכמה.

גם מוטורינה הושיטה את ידה המכנית וליטפה את
גבו של החתול. "טררר..." יצאו משם ניצוצות
צבעוניים, כחולים, ירוקים, ורודים.
"חתול חשמלי" אמרה מוטורינה.
שחורי נרתע בפחד, התגלגל בפקעת עגולה ואחר
כך בקפיצה גדולה עלה בצינור ניקוז ישר על הגג.
דימה ומוטורינה עברו בגאווה בחצר.
"לאן שהגיע המדע!" נד בראשו הגמלאי סבא ווסילי
ששם הצידה את הירחון "ידע – הכוח".
והילדה לייקה נתנה למוטורינה את הבובה שלה,
כדי שיכירו זו את זו. והייתה זו בובה מיוחדת! היא
ידעה ללכת בעצמה ודיברה "אמא" אם לחצו על
הכפתור שעליה.
מוטורינה מצמצה בעיניה-הפנסים ואמרה בקול
צרוד:

שפת הבריכה קפצה צפרדע ירוקה. דימה שמח כי הצפרדע הזו הייתה חברה טובה שלו והם שיחקו יחד לעתים קרובות. "גם אני צפרדע!" קרא דימה. הוא נעמד על ארבע

וקפץ במרוץ עם הצפרדע הירוקה. הפנסים-עיניים של מוטורנה נרעדו בפחד. "לא מבינה, לא מבינה, לא מבינה" התחילה למלמל. ואחר כך תפסה את ידו של דימה והעמידה אותו על רגליו.

"אומנת אנושית וילדה מכנית. למה?"
בפינת החצר עמדה מכונה אוטומטית של מי-סודה, חדשה, יפה ומבריקה. כשדימה ראה אותה הוא הרגיש מיד שגרוננו יבש.
"מוטורנה, בבקשה. עם סירופ תפוזים" ביקש.
מוטורנה ניגשה למכונה אבל אחר כך משהו צלצל בתוכה. היא משכה את דימה ממקומו.
"אל דאגה" אמרה המכונה "ילדים לא מחלידים ממים."
"אז מילא" מוטורנה תיקנה את הצעיף הכחול שעל ראשה "אם כך, אז בבקשה כוס אחת."
איזה מים היו אלה! כמעט רק הסירופ. אולי המכונה השתדלה מה שיותר טוב, אבל זה היה יותר מדי מתוק.
בגן הציבורי עמדו עצים ירוקים. בדשא הירוק על

"אני צפרדע ירוקה!" קרא דימה ושוב ירד על ארבע.
מוטורינה החזיקה אותו ברגליו עוד יותר חזק, כדי
שלא יקפוץ.

"אדם – בעל שתי רגליים. אדם לא יכול להיות
צפרדע. זה לא הגיוני!" אמרה.

"אבל זה שמח!" אמר דימה.

"מה זה 'שמח'?" שאלה מוטורינה.

"שמח זה.. זה כשמאוד-מאוד שמח" הסביר דימה.

"מאוד-מאוד שמח" חזרה מוטורינה על דבריו "לא
מבינה."

"אנחנו רק שיחקנו."

"שיחקנו" חזרה מוטורינה "מבינה. מובן! ילדים

צריכים לשחק."

בחזה של מוטורינה נשמעו קולות של פטישים. אחר
כך נפתחה דלת קטנה וממנה קפצה מין צפרדע –

לא צפרדע – שני גלגלים ופקעת ברזל על קפיצים.
"הנה כאילו צפרדעון עשוי מאגוזים ירוקים" צחק
דימה ומחא כפיים.

הצפרדעון האמיתי קפץ, והצפרדעון מברזל יותר
גבוה. הצפרדעון האמיתי קפץ שוב וזה מברזל -
עוד יותר גבוה. גבוה מהעצים.

הצפרדע האמיתי נעלב וקפץ לתוך הבריכה. זה
מהברזל – אחריו, ורק בועות אוויר נשארו אחריו,
ומעגלים על פני המים.

"טבע" אמר דימה בעצב.

ובכל זאת צפרדעון הברזל יצא לחוף הבריכה. רצה
לקפוץ – ולא יכול היה.

"החליד" אמרה מוטורינה "צריך להביא אותו

למוסך."

"וידידות שלנו לא מחלידה.. צפרדעון, צפרדעון!"

קרא דימה לידידו.

הצפרדע הירוקה הוציאה את אפה מהמים.

"קוואאא..קוואאאא!" אמרה בחומרה רבה ונעלמה.

דימה עמד הרבה זמן ליד הבריכה, אבל הצפרדע

לא הופיעה יותר.

"אולי היא נעלבה?" נאנח דימה.

"נעלבה?" חזרה אחריו מוטורינה "לא מבינה."

דימה רץ בשבילי הגן. אחריו באיטיות צעדה

מוטורינה. סביב, בין עלות העצים, צפצפו ציפורים.

"מוטורינה, ראי כמה עצים כאן סביב" קרא דימה.

"כמה עצים?" קראה מוטורינה בקול רם "תכף

אספור. אחד, שניים, שלושה, ארבעה..."

היא ספרה ובידה דפקה על הקליפה הלבנה של עצי

הלבנה. והציפורים על העצים השתתקו מיד. אפילו

העצים בעצמם כאילו נרתעו והפסיקו להרעיש

בעליהם. ונעשו כאילו משעממים.

"תפסיקי, מוטורינה!" עצר אותה דימה.

מוטורינה סבבה את ראשה-קנקן תה.

"למה?"

"העצים הם לא כדי לספור אותם" אמר דימה.

"ולשם מה?"

"העצים הם כדי לטפס עליהם. כדי להסתכל איך

העלים מתפתחים על הענפים. כדי לשמוע ציפורים.

זה משעמם לספור אותם. זהו-זה!" אמר דימה.

הספיק לומר "לא צריך!" כשמוטורונה קטפה את הפרח.

"חומר לא יעיל" אמרה וזרקה את הפרח על השביל.
"למה? למה עשית זאת?" קרא דימה "מה הוא הפריע לך?"
"אל תכעס, אדם קטן. אתן לך פרח אחר."
שוב דפקו פטישים קטנים בתוך מוטורונה ואחרי

"מה זה משעמם?" שאלה מוטורונה.
"משעמם זה... זה כשמאוד, מאוד משעמם" הסביר דימה "מבינה?"
"לא מבינה" נדה מוטורונה בראשה.
מהקנקן המבריק קפצו קרני שמש והתפזרו בדשא. ופתאום דימה ראה פרח. פרח צהוב עם חמישה עלי כותרת. כמו שמש קטנה. עלי הכותרת היו סגורים למחצה. הפרח כאילו היה אומר "נו, נחש מה יש כאן באגרוף?"
ובפרח נראה דבורה. היא הסתובבה שם וזמזמה כמו מברשת קטנה.
מוטורונה ניגשה ללא היסוס והציצה מעל כתפו של דימה. הדבורה עפה מהפרח בזמזום כעוס.
"נכון שזה יפה?" אמר דימה.
"אינני מבינה" נדה מוטורונה בראשה, ודימה לא

רגע מוטורינה הוציאה מדלת הארון הקטן שלה פרח מברזל. חמשה גלגלי שיניים על ציר. דימה הביט עליו ואמר:
"זה לא פרח. זה סתם שעון מעורר."
"לא. זה פרח ממש. עמיד באש, עמיד בכפור, לא מתבלה!" אמרה מוטורינה בגאווה "אפשר לדפוק בו אפילו בפטיש. קח, אדם קטן. שחק בו. הנה לך פרח, והנה פטיש."
אך דימה כבר נעלם.
דימה ישב בודד על הספסל שאחרי שיחי הדובדבנים ושרטט נקצה הנעל על החול. הוא נעלב קשה מאוד.
"היא לא מבינה דבר" חשב בכעס "כבר לא אחזור אליה. שתטייל לבדה". והוא ימצא את החברה שלו, הצפרדע, ויטייל אתה ביחד. הם ימצאו שדה מלא

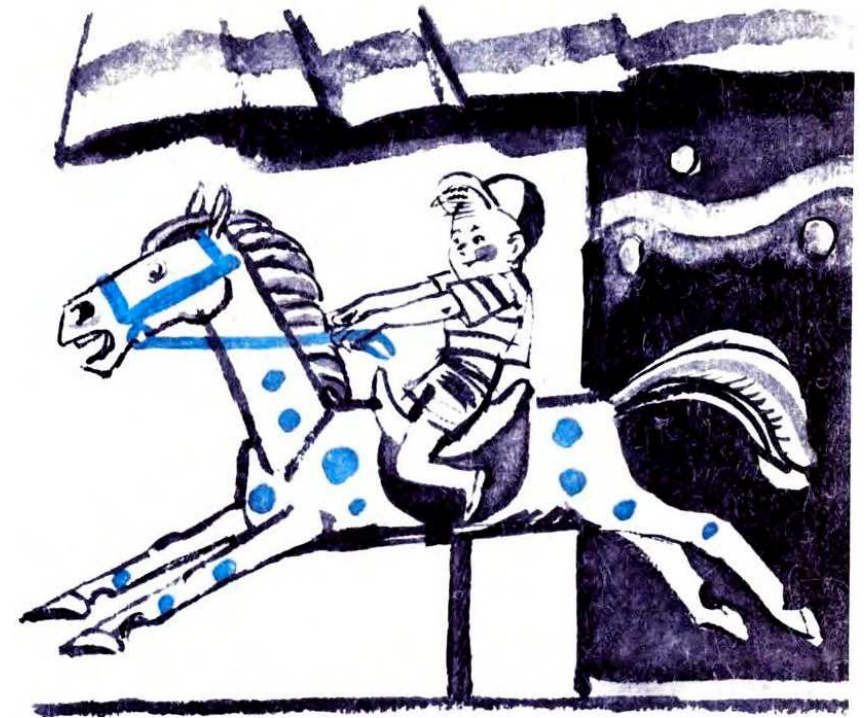
פרחים – צהובים, לבנים, כחולים. והם לא יספרו זאת לאף אחד. שמה יבוא מישהו מהעשויים ברזל ויוריד את כל עלי הכותרת.
רוח שיחקה בעלים ירוקים. על השביל מלא שמש הסתובבו צללים. ואז נשמעו צעדים מדודים. על השביל הופיע צל מרובע.
מוטורינה התיישבה על הספסל בלי לומר דבר. הרוח הניע את הצעיף הכחול שלה.
אבל בסוף היא שאלה:
"מדוע ברכת? האם הפרח שלי לא מצא חן בעיניך?"
דימה שתק.
"ואולי אני לא מצאתי חן בעיניך?"
"לא, לא. את בסדר" השיב דימה מיד "רק מדוע את לא מבינה דבר? אני לא יודע.. אולי תהי בסוף לבן

אדם!"
במוטורינה נשמע רעש כלשהו. ובעיניה נדלקו אורות
– אדום, ירוק, צהוב..
"אמרת מילות קסם. תחזור עליהן עוד פעמיים. כל
מילות קסם צריך לומר שלוש פעמים."
ודימה חזר בקול רם:
"תהי לבן אדם! תהי בן אדם!"
"כמה טוב שאמרת זאת. השתניתי לגמרי" מוטורינה
הסתכלה סביב ונאנחה.
ומאחורי העצים נשמע צליל של חצוצרה.
מוטורינה הקשיבה:
"מה זה?"
"מוסיקה" אמר דימה.
בתוך קונכיית דיקט עמד מנגן. הוא ניפח לחיים וניגן
על חצוצרה זהובה. ואם להביט הרבה זמן על פתח

החצוצרה אפשר היה להרגיש בצלילים החזקים.
סביב עמדו אנשים והקשיבו.
מוטורינה עלתה לבמה.

"אדם אחד וחצוצרה אחת" אמרה בקול רם

"והתוצאה כל כך הרבה מוסיקה! סימן שזה יפה!"
ורחוק יותר נשמעה עוד מוסיקה – שם עמדה קרוסל

– סחרחרה. תחת גג של בד צבעוני הסתובבו סביב
הציר סוסי עץ.

הסחרחרה נעצרה. דימה רץ והתיישב על אחד
הסוסים.

"מוטורינה, מהר, מהר עלי על הסחרחרה!" קרא
דימה.

הוא ישב על סוס לבן והחזיק ביד את המושכות. הוא
היה רוכב מנוסה.

חריקה – חריקה. במבוכה מוטורינה עלתה על סוס
בעל רמה אדומה. והם נסעו!

המוסיקה ניגנה. ילדים צחקו, צעקו. והכל סביב נסע,
הסתובב. הדוכנים, האנשים, וכל מקומות

השעשועים שסביב. והעצים הירוקים שטו כמו
ספינות גדולות תחת מפרשים ירוקים, וגם כמו

ספינות לבנות שטו בשמיים עננים לבנים. מוטורינה

"אולי הם תעו איפה שהו?" דאגה אמא.

החזיקה חזק ברמה של הסוס וחזרה שוב ושוב:
"בסך הכל שמונה סוסים וכתוצאה – כל כך הרבה
הנאה. זה ממש שמח."

ופתאום היא התחילה לשיר בקול מתכתי:

"הבעיה היא מסובכת

"אך אנו נתגבר עליה

"ניקח ילד אחד

"עם פרח גדול

"נכפיל אותו בנגינה

"ונניח בסחרחרה

"ואז יתקבל

"סיבוב משמח.

אבא ואמא חזרו כבר מזמן הביתה אבל דימה עוד
לא היה.

"זה לא יתכן" הרגיע אותה אבא "הזנתי בתוכה את
כל הדרך וגם גיאוגרפיה."
"ואולי בכל זאת הם שכחו דבר מה?" אמא המשיכה

לדאוג.

ופתאום אבא דפק לעצמו במצח.

"שכחנו! שכחנו להזין בה את הפקודה האחרונה,

החשובה ביותר: "תהיה בן אדם!"

"אומנת - לא בן אדם! זה איום!" קראה אמא "כל מה

היא יכולה לעשות לילד! צריך מיד לקרוא

למשטרה!"

אך באותו הרגע נשמע פעמון הדלת ואמא פתחה.

"אמא! את יודעת?" התפרץ אליה דימה "אנחנו

הסתובבנו על הסחרחרה, ואחר כך על הגלגל הענק

ועל המטוס. היה לנו מאוד-מאוד שמח עם

מוטורינה!"

"אבל מי זו מוטורינה?" הופתעה אמא.

"מוטורינה. כך קוראים לה" ודימה הצביע על

מוטורינה שנכנסה לדירה.

על כתפו של דימה.
"אדם קטן אחד" אמרה "ועוד אומנת אחת – אלה
שני חברים טובים."
"איזו מתמטיקה!" נדהם אבא.
"מתמטיקה יפה מאוד" אמרה אמא אחרי רגע
מחשבה.
ואז במוטורינה צלצל דבר מה. מכסה של קנקן התה
נפתח ומשם הציץ פרח גדול. מוטורינה הוציאה
אותו והגישה לאמא.
"תודה, מוטורינה" אמרה אמא.
"פרחים – זה יפה מאוד!" נאנחה מוטורינה.
בערב אמא ניגשה בשקט לחדרו של דימה ופתחה
בזהירות את הדלת.
"סבא נטע בורג בגינה" נשמע משם "צמח בורג
גדול, גדול ביותר..."

היא נכנסה בצעדים קלים, ממש כמו רקדנית.
זרבובית של קנקן הניקל נע מצד לצד.
העיניים-נורות קרנו. מהצד שלה הופיעה ידית
ומוטורינה סיבבה אותה בעצמה כמו ידית של תיבת
נגינה. ואז נשמעה המוסיקה של הסחרחרה.
"מה אתה?" קראה אמא.
"נדמה לי שאני עפה" אמרה מוטורינה.
"כיצד? איך היא עפה?" נבהל אבא "הרי אין בה
תוכנית כזו."
"פשוט.. תבין, אבא, אנחנו טיילנו.. נו.. וכך.." דימה
התעצב.
"לא חשוב. צריך לפרק אותה" החמיר אבא את פניו.
"תקשיבי את, איך קוראים לך, כמה זה אחת ועוד
אחת!"
מוטורינה התחילה לחשוב. אחר כך שמה את ידה

היא ניגשה לצנצנת והכניסה את הפרח הגדול
למים.
"כמובן" אמרה "רובוט זה רובוט. אבל טוב מאוד
שבעולם קורים פלאים וסיפורים."

"לא" ענה קולו רדום של דימה "סבא נטע צנון. לא
בורג, לא טבעת אלא צנון. את מבינה?"
אמא חייכה וסגרה את הדלת.
"נו – מה קורה שם? דימה ישן כבר?" שאל אבא.
"הוא נרדם" אמרה אמא.